

Spis treści

Spis treści	7
Słowo wstępne	15
Wykaz skrótów	20
DZIAŁ I. DOPUSZCZALNOŚĆ PRZEWŁASZCZENIA NA ZABEZPIECZENIE	21
Rozdział I. Dopuszczalność przewłaszczenia na zabezpieczenie w prawie europejskim. Historia i współczesność	23
1. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w starożytnym Rzymie	23
1.1. Fiducja w starożytnym Rzymie	23
1.2. <i>Fiducia cum creditore contracta</i>	23
1.3. Koniec fiducji	24
2. Fiducja w prawie francuskim	25
2.1. Tradycja fiducji	25
2.2. Planowane zmiany	26
2.3. Przelew wierzytelności na zabezpieczenie	26
2.4. Przelew wierzytelności na zabezpieczenie kredytu	27
2.5. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w Wielkim Księstwie Luksemburga	28
3. Umowy powiernicze w Anglii	28
3.1. Trust	28
3.2. <i>Mortgage</i>	30
4. Powiernictwo w Niemczech	31
4.1. <i>Sicherungsübereignung</i>	31
4.2. <i>Sicherungsabtretung</i>	34
4.3. <i>Treuhand</i>	35
4.4. Majątek powierniczy	36
5. Powiernictwo w Polsce	36
5.1. Historia	36
5.1.1. Okres od rozbiorów Polski	36

5.1.2. Wpływy Kodeksu Napoleona	37
5.1.3. Zabór pruski	37
5.1.4. Zabór rosyjski	37
5.1.5. Zabór austriacki	37
5.1.6. Okres 20-lecia międzywojennego	38
5.2. Okres powojenny i współczesność	38
5.3. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w nowym prawie bankowym	43
Rozdział II. Dopuszczalność przewłaszczenia na zabezpieczenie w polskim prawie cywilnym	47
1. Kauzalność czynności prawnej przenoszącej własność na zabezpieczenie	47
2. Pozorność umowy przenoszącej własność na zabezpieczenie	53
3. Sprzeczność z ustawą	58
4. Obejście prawa	60
4.1. Uwagi ogólne	60
4.2. Obejście przepisów o zastawie	60
4.2.1. Zarzut braku jawności	60
4.2.2. Obejście przepisów o sposobie zaspokojenia się z ruchomości	64
4.3. Obejście przepisów o hipotece	66
5. Sprzeczność przewłaszczenia na zabezpieczenie z zasadami współżycia społecznego	67
Rozdział III. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w praktyce bankowej	71
1. Uwagi ogólne	71
2. Przedmiot przewłaszczenia na zabezpieczenie	72
3. Oznaczenie i identyfikacja rzeczy	75
4. Strony umowy przewłaszczenia	78
5. Zastrzeżenie umowne prowadzące do powrotnego przejścia własności	80
6. Obowiązki przewłaszczającego	84
7. Obowiązki banku	88

8. Uprawnienia przewłaszczającego	90
9. Skutki niespłacenia kredytu w terminie	93
10. Stosunek prawny będący podstawą pozostawienia rzeczy we władaniu przewłaszczającego	97
11. Wnioski	103

DZIAŁ II. KONSTRUKCJA PRAWNA UMOWY PRZEWŁASZCZENIA

NA ZABEZPIECZENIE

111

Rozdział I. Własność jako prawo zabezpieczające

113

1. Prawo własności jako prawo zabezpieczające wierzytelność	113
2. Funkcja zastrzeżenie prawa własności rzeczy sprzedanej	113
3. Funkcja prawa własności w umowie leasingu	117
4. Funkcja prawa własności w umowie przewłaszczenia na zabezpieczenie	119
5. Problem akcesoryjności prawa własności	122
6. Wpływ wygaśnięcia wierzytelności na byt przewłaszczenia na zabezpieczenie	128

Rozdział II. Typ umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie

134

1. Zasada swobody umów	134
1.1. Ograniczenia swobody umów	135
1.1.1. Ustawy	136
1.1.2. Natura stosunku prawnego	136
1.1.3. Zasady współżycia społecznego	137
2. Typ umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	137
2.1. Typy umów w ogólności	137
2.2. Typ prawny umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	139
3. Postanowienia zwykle występujące w umowach przewłaszczenia na zabezpieczenie	143

3.1. Dopuszczalność wyodrębnienia elementów przedmiotowo istotnych dla umów nienazwanych	144
3.2. Pozostawienie rzeczy we władaniu dłużnika	147
4. Uprawnienia i obowiązki stron	148
4.1. Obowiązki dłużnika	148
4.2. Uprawnienia dłużnika	148
4.3. Obowiązki wierzyciela	149
4.4. Uprawnienia wierzyciela	149
5. Charakter prawny zastrzeżenia powrotnego przeniesienia własności	150
5.1. Poglądy doktryny i judykatury	150
5.2. Warunek rozwiązujący	153
5.3. Warunek zawieszający	154
5.4. Termin	158
5.4.1. Termin początkowy	159
5.4.2. Termin końcowy	159
Rozdział III. Przedmiot przewłaszczenia na zabezpieczenie	162
1. Przeniesienie własności rzeczy ruchomych na zabezpieczenie	162
1.1. Konstrukcja prawna przewłaszczenia rzeczy ruchomych oznaczonych co do tożsamości	162
1.2. Konstrukcja prawna przewłaszczenia na zabezpieczenie ruchomości oznaczonych co do tożsamości	167
1.3. Stosunek prawny będący podstawą zachowania przez dłużnika władztwa nad rzeczą	169
1.3.1. Stosunek prawny podobny do użyczenia	169
1.3.2. Stosunek prawny podobny do przechowania	175
1.4. Konstrukcja prawna przewłaszczenia rzeczy oznaczonych co do gatunku i rzeczy przyszłych	176

1.5. Konstrukcja prawna przewłaszczenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku lub rzeczy przyszłych na zabezpieczenie	179
1.6. Konstrukcja prawna przewłaszczenia zbioru rzeczy o zmiennym składzie na zabezpieczenie	186
1.7. Stosunek prawny będący podstawą prawną zbywania (nabywania) lub zużywania (przetwarzania) rzeczy przez dłużnika	192
1.7.1. Stosunek prawny podobny do przechowania nieprawidłowego	192
1.7.2. Stosunek prawny nienazwany (pełnomocnictwo)	194
1.7.3. Wnioski	199
2. Przeniesienie własności nieruchomości na zabezpieczenie	200
2.1. Konstrukcja prawna przewłaszczenia nieruchomości w kodeksie cywilnym	200
2.2. Przewłaszczenie nieruchomości na zabezpieczenie	204
2.3. Forma umowy przenoszącej własność nieruchomości na zabezpieczenie	212
2.4. Wpis do księgi wieczystej przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie	215
2.5. Stosunek prawny będący podstawą zachowania nieruchomości w posiadaniu przez dłużnika	216
2.5.1. Stosunek prawny podobny do użyczenia	216
2.5.2. Stosunek prawny podobny do użytkowania	217
DZIAŁ III. WYKONANIE UMOWY PRZEWŁASZCZENIA NA ZABEZPIECZENIE	
221	
Uwagi ogólne	223

Rozdział I. Realizacja umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie w wypadku spełnienia przez dłużnika świadczenia w terminie	224
1. Następstwa prawne spełnienia przez dłużnika świadczenia w terminie	224
2. Uprawnienia dłużnika w wypadku zbycia rzeczy przewłaszczonej przez wierzyciela	230
Rozdział II. Realizacja umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie w wypadku niespełnienia świadczenia w terminie	232
1. Uprawnienie wierzyciela do żądania wydania rzeczy ...	232
2. Prawo zatrzymania	233
3. Obowiązek wierzyciela szczegółowego oznaczenia windykowanych rzeczy	234
4. Realizacja uprawnienia wydania rzeczy, w przypadku gdy wierzycielem jest bank	235
4.1. Sytuacja banku przed wejściem w życie ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe	235
4.2. Sytuacja banku po wejściu w życie ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe	237
5. Zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonej w drodze przewłaszczenia na zabezpieczenie	237
5.1. Zaspokojenie wierzyciela przez sprzedaż rzeczy	241
5.2. Zaspokojenie wierzyciela przez oddanie rzeczy osobie trzeciej do korzystania pod tytułem odpłatnym	244
5.3. Zaspokojenie wierzytelności przez pozostawienie rzeczy w posiadaniu wierzyciela	245
6. Uprawnienia wierzyciela w wypadku zbycia przewłaszczonej rzeczy przez dłużnika	246
Rozdział III. Wpływ upadłości stron na byt prawny umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	251

1. Realizacja wierzytelności zabezpieczonej w drodze przewłaszczenia na zabezpieczenie w sytuacji upadłości dłużnika	251
2. Wpływ upadłości stron na byt prawny umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	257
Rozdział IV. Wpływ egzekucji prowadzonej przeciwko stronom umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie na byt prawny tej umowy	261
1. Wpływ egzekucji prowadzonej przeciwko wierzycielowi (powiernikowi) z rzeczy przewłaszczonej, jeżeli nie nadszedł jeszcze termin realizacji wierzytelności przez dłużnika	261
2. Wpływ egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi (powierzającemu) z rzeczy przewłaszczonej na zabezpieczenie	267
Rozdział V. Skuteczność przewłaszczenia na zabezpieczenie wobec zobowiązań przysługujących Skarbowi Państwa	268
1. Skuteczność przewłaszczenia na zabezpieczenie wobec zobowiązań przysługujących Skarbowi Państwa w świetle ustawy o zobowiązaniach podatkowych	268
2. Skuteczność przewłaszczenia na zabezpieczenie wobec zobowiązań przysługujących Skarbowi Państwa według ordynacji podatkowej	274
Zakończenie	276
1. Zalety przewłaszczenia na zabezpieczenie	276
2. Wady przewłaszczenia na zabezpieczenie	280
3. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	281
Wykaz wykorzystanej literatury	285